

**A DOBÓ ISTVÁN VÁRMÚZEUM
KÖZÉPTÁVÚ STRATÉGIAI TERVE
2018-2020**

Eger, 2018

A DOBÓ ISTVÁN VÁRMÚZEUM KÜLDETÉSE

A Dobó István Vármúzeum, mint történelmi emlékhely és kultuszhely feladatának tekinti Eger és Heves megye régészeti, történelmi, néprajzi, képző- és iparművészeti, valamint irodalomtörténeti örökségének gyűjtését, megőrzését, feldolgozását és sokoldalú, élményszerű bemutatását, kiemelten kezelve az egri vár történelmi és épített örökségét, valamint Gárdonyi Géza írói hagyatékát, ápolva az író, és az általa megörökített történelmi hősök, mindenekelőtt Dobó István kultuszát.

A vármúzeum a gyűjtési és kutatási területét tekintve alapvetően helytörténeti, de számos gyűjtemény a megyén túlmutat, illetve országos, sőt európai jelentőségű elemeket is tartalmaz. Ugyanez vonatkozik a vár történelmi örökségére is, mely számos országos, illetve nemzetközi vonatkozással bír. A végvári harcok és a középkori püspöki központ emlékei, valamint Imre király sírhelye a múzeum küldetése szempontjából meghatározó értékeket jelent.

A Dobó István Vármúzeum törekszik arra, hogy tudományos központ, az igényes ismeretterjesztés és a szakmailag megalapozott történelmi interpretáció helyszíne, közösségi tér és turisztikai attrakció legyen. Gyűjteményei pedig a lehető legteljesebben és a lehető legszélesebb körben hasznosuljanak, váljanak közismertté.

Az intézmény részt vesz a város, a megye és az ország szakmai és tudományos életében, együttműködik hazai és külföldi múzeumokkal, intézményekkel és szervezetekkel. A Dobó István Vármúzeum célja, hogy Kelet-Közép-Európa egyik leglátogatottabb turisztikai célpontja legyen.

HELYZETELEMZÉS

Környezetelemzés - PEST analízis

A PEST mozaikszó a következő angol szavakat rejti magában P (Politics), E (Economics), S(Society), T (Technology), azaz politikai, gazdasági, technológiai és társadalmi tényezők.

Ezeknek a trendeknek a megismerése azt a szélesebb közeget mutatja meg, amelyben az intézmény működik.

Politikai (jogi) környezet-elemzés

A kultúrpolitikai környezet városi szinten stabil és folytonos. 2013-ban lezajlott a vármúzeum városi önkormányzati tulajdonba történő átvétele. A 2015. évi LXXV. törvény rendelkezik a megyei hatókörű városi múzeumok feladatának ellátását szolgáló egyes állami tulajdonú vagyontárgyak ingyenes önkormányzati tulajdonba adásáról. A Dobó István Vármúzeum és maga a vár is kiemelt helyet foglal el Eger életében nemcsak elhelyezkedése, hanem országos ismertsége miatt is. Ebből kifolyólag a múzeum és a vár fejlesztése kiemelt szerepet kapott a fenntartó Eger Megyei Jogú Város részéről. Kulturális- és történeti értékeit kormányzati és önkormányzati szint egyaránt prioritásként kezeli.

Gazdasági környezet-elemzés

Kiemelt turisztikai jelentősége miatt a vár és a Dobó István Vármúzeum abban a szerencsés helyzetben van, hogy rendelkezik olyan kitörési ponttal, amely lehetőséget biztosít költségvetési szempontból a „több lábon állásra”. Az uniós és kormányzati forrásokból lezajlott, illetve előkészítés alatt álló kiemelt turisztikai fejlesztések biztosítják az infrastrukturális megújulást. Ez megköveteli az attrakciós és múzeumpedagógiai fejlesztéseket, valamint a kiállítások 21. századi követelményeknek való megfeleltetését, fejlesztését, átalakítását is.

A folyamatban lévő és a tervezett fejlesztések végrehajtásával az intézmény látogatóbarát jellege erősödik, amivel növelhető a látogatószám. Az energiahatékonyság növelésével a működési költségek is csökkenthetők.

Szociális és kulturális környezet-elemzés

A demográfiai adatok Eger esetében sem kedvezőek. Növekszik az idősebb korosztály aránya, amelyet csak korlátozottan ellensúlyoz Eger iskolaváros jellege és megyeszékhely státusza. A kulturális élet és a város megújítása folyamatban van. A vármúzeum számos ponton kapcsolódik a Területi- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP), a Modern Városok Program (MVP), projektjeihez. A városi fejlesztések jelentős része a gazdasági növekedést segítik, mert ez a motorja a város népességmegtartó erejének, növekedésének. Ennek sikeressége esetén, illetve

ezzel párhuzamosan a kulturális intézményrendszer fejlesztése is eléri a kívánt hatásokat, illetve megteremti az alapot a további fejlesztésekhez.

A múzeum és a civil szféra kapcsolata sokrétű. Ennek továbbfejlesztése a cél, akár rendezvényeken, akár pályázatokon való közös együttműködéssel. Jelenleg két szervezettel állunk szorosabb kapcsolatban. Az Eger Vára Barátainak Köre Egyesület az egri várral kapcsolatos hagyományok ápolásában, tudományos és népszerűsítő kiadványok megjelentetésében, a várral kapcsolatos emléktárgyak, leletek gyűjtésében, azok feltárásában, kiállítások, ismeretterjesztő előadások és tanulmányutak szervezésében támogatást nyújt a Dobó István Vármúzeumnak. Ugyanakkor az egyesület a vármúzeum közreműködésével hozzásegíti tagjait az egri vár történetének tanulmányozásához és értékeinek megismeréséhez. Az Egri Vitézlő Oskola, mint katonai hagyományörző egyesület 1996 őszén alakult Eger történelmi hagyományaihoz kapcsolódva. Céljuk az egykor volt végvári hagyományok felélesztése. Ehhez kapcsolódik a tevékenységük is (Végvári Vigasságok, íjászversenyek, hadi bemutatók, stb.).

Technológiai környezet-elemzés

A technológiai környezet jelenlegi helyzete elmarad az európai átlagtól. Informatikai és kapacitásbeli fejlesztése pályázati források segítségével jelenleg is folyamatban van. A fennálló rendszert az infrastrukturális beruházásokkal párhuzamosan fejleszteni kell. Tervezzük az internetes megjelenéseink és a kiállítások digitális megjelentetésének fejlesztését. Az új irányok meghatározásával a kor kívánalmainak megfelelő szintre kell fejleszteni a múzeum illetve a vár által nyújtott digitális és online szolgáltatásokat, valamint az ezzel összefüggésben álló okos telefonos alkalmazásokat is. **Digitális szolgáltatásokkal, multimédiás alkalmazásokkal, új 3D látványelemekkel felszerelve 2016-ban nyílt meg a felújított „Kazamata kiállítás”, valamint elérhetővé tettünk egy új kiterjesztett valóság mobil applikációt, ennek segítségével megtekinthető a vár 3 építési periódusa. A legfrissebb statisztikai mutatók szerint, ezen fejlesztések is hozzájárultak ahhoz, hogy tovább növekedjen az intézmény látogatottsága!**

2020-ig tervezzük megvalósítani a teljes intézmény ingyenes wifi lefedettségét, mely elengedhetetlen az applikációk letöltése miatt is. Terveink között szerepel továbbá olyan telefonos applikáció elkészítése is, mely útvonalat ajánl, ill. játékos felfedező túrára hívja a látogatót.

Szervezeti elemzés – SWOT analízis

A SWOT-elemzés elterjedt módszer az intézmények helyzetének leírására. Az elemzés során áttekintésre kerül az intézmény belső erőforrásainak állapota, melyet két végletben fogalmazzunk meg. Az egyik oldalon állnak azok a tényezők, amelyek az intézmény erejét jelentik (strengths – **erősségek**), vele szemben az intézmény belső állapotát gyengítő elemek (weaknesses – **gyengességek**). A külső környezetet foglalja össze az elemzésnek azon része, amelyre a múzeumnak nincs befolyása. Pozitív hatást gyakorolhatnak a **lehetőségek** (opportunities), ellenkező irányba befolyásolhatják a múzeum működését a **veszélyek** (threats).

Belső tényezők – Erősségek

Műtárgyak, gyűjtemények:

- a vármúzeum, mint megyei múzeum az előírt elektronikus és mechanikai védelemmel rendelkezik,
- a múzeum 5 muzeológiai szakágban (történeti, néprajzi, művészettörténeti, irodalomtörténeti és régészeti) a megyei gyűjtőkört meghaladó, országos, illetve nemzetközi jelentőségű gyűjteményi anyaggal rendelkezik.

Épületek:

- a vonzó műemléki épületegyüttes (vár, kazamata, török fürdő, irodalmi emlékház), önmagában is értéket képvisel,
- helyszínt biztosít belső és külső szervezésű rendezvényekhez.
- az előző uniós fejlesztések (ÉMOP) keretén megvalósult infrastrukturális beruházások (új szociális helységek, étterem, várbolt), illetve a saját erős fejlesztések (új információs pont) magasabb szintre emelték a látogatófogadás körülményeit.

Múzeumi alapfeladatok:

- **a múzeum az előírt gyűjtőkörének megfelelő kiállításokat** mutat be egész évben,
- nem nagy térfogatú műtárgyak raktározására megfelelő alapterületű raktárhelyiség rendelkezésre áll,

- rendszerezett műtárgyi állomány, a kulturális javakat a nyilvántartási rendelet szerint alapleltárba vagy külön nyilvántartásba vette,
- rendelkezésre állnak a digitális nyilvántartás alapjai, a számítógépes nyilvántartó rendszer (HunTéka) működtetéséhez szükséges *hardver- és szoftver háttér beszerzése* a 2014. és 2015. év folyamán megtörtént,
- önálló, a múzeum munkatársai által szerkeszthető honlap működik,
- digitális gyűjteményi adatbázisok (web 2.0 alapú is) jelentek meg a honlapon,
- nagy tapasztalattal és szakmai elismertséggel rendelkező muzeológusok, régészek és restaurátorok végzik a gyűjteményi munkát,
- *kutatószolgálat működik minden szakágat illetően,*
- felsőfokú és szakirányú végzettségű közművelődési munkatárs, múzeumpedagógus foglalkoztatása,
- akkreditált múzeumvezetői tanfolyamot végzett felső vezetők irányítják az intézményt.
- múzeumpedagógiai tevékenységünk úttörőnek számít a múzeumi szakmában. A Dobó István Vármúzeum több mint tíz évvel ezelőtt az elsők között kapcsolódott be a megújuló múzeumpedagógiai tevékenységbe, illetve tette magáévá a „*múzeumok mindenkinek*” gondolatát, melyen belül a kompetenciafejlesztő közoktatás és köznevelés érdekében újszerű múzeumpedagógiai megoldások, valamint a múzeumok és a közoktatási intézmények közötti együttműködések kialakítása történt.
- a vármúzeum rendszeres és sikeres pályázó muzeológiai, közművelődési és nagyrendezvény (fesztivál) témában.
- a vári ÉMOP projekt megvalósulásával állandó, garantált turisztikai attrakciók és programok kerültek bevezetésre 2016-tól.

Belső tényezők – Gyengeségek

Műtárgyak:

- egyes témák (pl.: hadtörténet) jelentőségükhöz mérten kisebb arányban szerepelnek a gyűjteményekben,
- a kiállítási installációknak *műtárgybiztonsági szempontból* vannak hiányosságai: fényvédő fóliák szavatossági ideje lejárt, vitrinelemek kipárolgása, változó hőmérséklet és páratartalom.

Épületek:

- nehezen karbantartható elemek (parketta, fehér falrészek, lépcsőházak, toronyfeljáró),
- az intézmény saját költségvetésből csak hosszú évek alatt tudja az épületek karbantartását és fejlesztését végezni, nem állnak rendelkezésre sem városi sem egyéb energetikai pályázati lehetőségek,
- technikailag elavult kiállítóterek (világítás, informatikai háttér, installáció, biztonságtechnikai eszközök)
- az irodák műszaki állapota nem megfelelő (elektromos fűtés, vizesedés)
- műszaki állapot elégtelensége miatt a földalatti terek egy része nem használható,
- nincs jól elkülöníthető időszak kiállítótér,
- az épületek akadálymentesítése megoldatlan,
- a mosdóhelyiség kapacitása nem elegendő a látogatószámhoz,
- a szakmai munkatársaknak nem áll megfelelő mennyiségű tér rendelkezésre a munkához,

Múzeumi alapfeladatok:

- a raktári területek egy része felel csak meg a műtárgyvédelmi normáknak, sok helységben nem biztosítottak a megfelelő körülmények (nem állandó a páratartalom és hőmérséklet, nem korszerű világítás, nem pormentes a műtárgyak tárolása),
- a kutatási és (a régészeti gyűjtemények esetén különösen hosszú) gyűjteménykezelési folyamatokhoz nincs kellő infrastruktúra (mosóhelyiség, átmeneti raktár, kutatószoba),
- előkészítő raktár hiánya,
- nincsenek kiemelve az érdekes, és különböző szempontok szerint értékes tárgyak,
- a kiállítótértől független foglalkoztató, múzeumpedagógiai tér az igényekhez képest kevés,
- a kiállítások látogatottsága szezonális,
- informatikai rendszer elégtelen (informatikai szakértő hiánya, korszerű informatikai eszközök hiánya, korszerű informatikai hálózat hiánya),
- elegendő forrás hiányában a vármúzeum jelentőségéhez és céljaihoz képest nem elegendő a marketing tevékenység,

Külső körülmények – Lehetőségek

- Önkormányzati fenntartás,

- a kulturális turizmus szerepének és fontosságának látványos erősödése az idegenforgalmi ágazatokban,
- a múzeumpedagógiai programok iránti igény növekedése. (A múzeumba látogató gyerekek élményt, interaktív megoldásokat várnak, a szülők közös programokat szeretnének gyermekeikkel, a pedagógusok pedig szeretnék beépíteni ezeket a lehetőségeket a tananyagba.)
- konkrét fejlesztési tervek a turizmus és a látogatószám növelésének érdekében – a vár műemléki és attrakciós fejlesztése (Nemzeti Kastély- és Várprogram – GINOP, Modern Városok Program – MVP),
- felújítási lehetőség a Gárdonyi-park és GAMESZ épület, valamint a Ziffer Sándor Galéria esetében (TOP – CLLD), **Gárdonyi Emlékház állagmegóvásának befejező ütemét jelzett pályázatok sajnos nem támogatják, ezt más forrásból kell megoldani,**
- infrastrukturális beruházásokat és múzeumi módszertani fejlesztéseket támogató pályázatok az Európai Unió fejlesztési politikájában (EFOP),
- általános érdeklődés a nagyrendezvények iránt,
- a múzeumok felé irányuló érdeklődés erősödése,
- a vár királyi temetkezési hely (Imre király sírhelye a középkori székesegyházban),
- az egri vár a keresztény Európa védelmében folytatott közel háromszáz éves török-ellenes harcok egyik jelképe, kultuszhelye, 2014 decemberétől Nemzeti Emlék hely.
- a szolgáltatások bővülésével a várban a látogató által eltöltött idő is növelhető, ami pedig a kínált kiállítások látogatószámának növekedését eredményezheti.

Külső körülmények – Veszélyek

Múzeumi alapeladatok:

- a törvényi szabályozás pénzügyileg nem támogatja egyértelműen a települési múzeumok fenntartását,
- a jelenlegi támogatási rendszer nem elégséges a múzeumi alapeladatok hosszú távú, garantált ellátásához, saját bevételekből nem tudjuk biztosítani a gyűjteményi anyagok feldolgozását, tudományos és oktatási célú felhasználást,

- a digitalizálási feladatok jelentős részét közfoglalkoztatott munkatársak végzik. A program lezárulása után az általuk végzett munka üteme vissza fog esni,
- a térség turisztikai kínálatának bővülése komoly versenyhelyzetet teremt,
- az intézmény versenyhelyzetben van a szakemberek tekintetében is, mivel a jól képzett, nemzetközi tapasztalatokkal rendelkező munkaerő számára a múzeumi közalkalmazotti státusz anyagilag nem jelent vonzó munkahelyet.
- a vármúzeum nem tudja felvenni a versenyt a kalandparkok, bevásárló központok marketingtevékenységével, infrastruktúrájával.

Épületek:

- a központi támogatás aránya nincs összhangban a kezelt ingatlanvagyonnal,
- a műemléki épületeken végzett felújítás, beruházás, illetve az épületek hasznosítása az egyéb gazdasági, műszaki, illetve idegenforgalmi tényezők mellett az örökségvédelmi hatóságok és a Műemléki Tervtanács együttműködésétől is függ.
- az egri vár állagmegóvó programja a külső várfalak leromlott állapotának javítására, állagmegóvására nem ad lehetőséget. Az MVP program befejezését követően azonban elengedhetetlen lesz forrást találni a feladatra.

JÖVŐKÉP

Nemzeti Emlékhelyhez méltó műemléki fejlesztés és hasznosítás

Az egri vár történelmi jelentőségét két tényezőnek köszönheti. A közismertebb a 16. századi török ellenes harcokban játszott szerepe, amely a ma is jelentős részben álló reneszánsz erődhöz kapcsolódik. A másik a ma már kevésbé közismert középkori szerepe, egykor Eger az ország legnagyobb és leggazdagabb egyházmegyéjének központja volt. Ennek emlékeként a középkori Magyarország legnagyobb gótikus katedrálisa és püspöki palota együttese maradt fenn.

Mindezek mellett az eddigieknél sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk arra, hogy a vár királyi temetkezési hely. A székesegyházban 1204-ben eltemetett Imre király sírhelyét a szakértők mostanra minden kétséget kizáróan azonosították.

A vár modern műemléki, muzeológiai bemutatása csak olyan irányt követhet, amely az egri vár minden kiemelkedő történeti értékét olyan módon teszi láthatóvá és átélhetővé, hogy egyik érték se csorbuljon.

Az egri vár ma, bár hazánk egyik leglátogatottabb műemléke és múzeuma, méltatlan állapotban van: falai, épületei, feltárt középkori romjai évtizedek óta pusztulnak. A feltárt, de az 1960–70-es években hibás elvek szerint kiegészített középkori székesegyház-romok mára jóvátehetetlen károkat szenvedtek. Az egri vár nemrég lezajlott turisztikai attrakciós fejlesztése (ÉMOP-2.1.1/A-09-0F-2011-0001), és a jövőben tervezett fejlesztési programok célja, hogy a műemléki épületegyüttes a jelentőségéhez méltó állapotba kerüljön, illetve létrejöjjön egy európai jelentőségű kulturális, illetve turisztikai attrakció.

Az egri vár műemléki problémáinak megoldása és idegenforgalmi fejlesztése olyan muzeológiai, műemlékvédelmi program kidolgozását igényli, amely hosszú távon ki tudja jelölni a fejlesztések és karbantartási munkák irányát, így maximálisan kihasználhatóvá válnak a rendelkezésre álló anyagi források. Biztosítható a vár folyamatos működése és attrakciókkal való bővítése. E koncepciótervnek tartalmaznia kell a vár tervezett látogatói bejárési útvonalait, a helyreállítandó épületek, épületrészek bemutatási tervét, tervezett funkcióját és a tervezett kiállítások elhelyezését, tematikáját, a várban rendezendő programok helyigényeit. Továbbá a helyreállításhoz és kiállításokhoz szükséges tudományos kutatások (régészeti ásatások, felmérések, elméleti rekonstrukciók, történeti kutatások) tervezetét, illetve mindezen munkák ütemezését és összehangolási tervét. E program kidolgozásában a múzeum szakemberei, és a vár kutatásával foglalkozó kutatók egyaránt részt vesznek. E szakmai program alapján, a program készítőivel együttműködve készül el a vár helyreállításának hosszú távú építészeti programterve, amely alapot jelent a jövőbeli fejlesztésekhez, pályázatokhoz.

Fontos rögzíteni azt, hogy a jövőbeni fejlesztéseket komplex módon, a műemléki, turisztikai, gazdasági, muzeológiai és társadalmi szempontokat egyaránt figyelembe véve kell tervezni, hogy egy modern, európai színvonalú, látogatóbarát, egyedi élményt nyújtó, és kulturálisan is értékes attrakció jöjjön létre, ami hosszú távon is fenntartható és közvetve vagy közvetlenül is hasznot hajt a térség gazdaságának.

Az intézmény szempontjából stratégiai jelentőséggel bír a vár fejlesztésének lehetősége, hiszen ezáltal a szakmai infrastruktúra is jelentősen javul. Az a régészeti, történeti és műemléki kutatási program, ami a fejlesztéshez kapcsolódik, jelentősen emelheti az intézmény hazai és

nemzetközi szakmai elismertségét, illetve ismertségét, ami végső soron a vár és a város turisztikai kapcsolatrendszerét és európai beágyazottságát is erősíti.

Látogató- és iskolabarát múzeum, európai szintű turisztikai attrakció

A megváltozott „kultúrafogyasztási” szokások miatt a múzeumok csak úgy tudnak versenyképesek maradni, ha a látogatók számára vonzóvá teszik magukat. Az idegenforgalmi vonzerő növelését látogatóbarát fejlesztésekkel: állandó, garantált programokkal, a múzeumi és kiegészítő szolgáltatások bővítésével, illetve a kulturált környezet megteremtésével lehet elérni.

A múzeumok hozzáférhetősége, kapcsolata a látogatókkal kiemelt fontosságú. A „*nyitott múzeum*”, a „*látogatóbarát múzeum*” fogalma ma már közismert, illetve alapvető követelmény a múzeumok mindennapi működése során. Attrakcióink, családi, tudományos és ismeretterjesztő programjaink biztosítják a generációk közötti párbeszédet, illetve lehetővé teszik a családi, baráti közösségekben, interaktív módon történő ismeret és tudás megszerzését. Ezek a programok közösségi élményt nyújtanak, ugyanakkor oktatnak, művelnek is, egybekapcsolják a szórakozást és művelődést.

A küldetés része, hogy a látnivaló szórakoztató legyen és alkalmat nyújtson a kikapcsolódásra. Ha nem érzik jól magukat a látogatók, nem térnek vissza és másoknak sem fogják ajánlani a helyet. A múzeumoknak tehát élményt kell nyújtaniuk a látogatók számára. A kulturális, illetve természeti örökség pedig úgy válik élménnyé, ha az értékeket és ismereteket magas színvonalon, közérthetően, látványos, játékos, illetve interaktív formában közvetítjük.

Az élményszerű *múzeumi interpretáció* legkorszerűbb formái a szemléletes, *interaktív kiállítások* és az *élő múzeumi interpretáció*. A kazamatákban megrendezett kiállítással törekedtünk újszerű élményeket-, új technikai megoldásokat és interaktív felületeket biztosítani látogatóinknak. Korábbi tapasztalataink, kérdőíven felmért látogatói információink alapján, határozott célunk a hagyományörzők-, a korhű ruházatba öltözött interpretátorok bevonása a napi üzemeltetésbe. Török kori témát feldolgozó kiállításainkban szakképzett interpretátorokat tervezünk bevonni a hagyományos idegenvezetés helyett, akik látványosabb formába öntik a történelmi interpretációt. Színészi képességekkel is rendelkeznek és a korhű ruhák, eszközök segítségével képesek hitelesen bemutatni egy-egy történelmi kort, helyzetet. Növelni kívánjuk az

általuk végzett fegyverbemutatókat, melyhez kapcsolódóan meg kívánjuk tartani a naponta 15:52-kor leadott díszlövést, melyre alkalomszerűen hírességeket hívunk meg. Úgy gondoljuk, hogy múzeumaink turisztikai fejlesztésének egyik sarokpontja az új és élményszerű kiállítások létrehozása.

Az élő interpretáció, mint egész éves, garantált program fontos szerepet játszhat a látogatottság növelésében és a szezonálisának csökkentésében is.

A vármúzeum több, idegenforgalmi szempontból jól bevezetett saját rendezésű programmal rendelkezik, mint pl. Húsvét a várban, *Gárdonyi Géza születésnapja*, *Végvári Vigasságok*, *Ostromjáték*, *Egri Vár Napja*, valamint külső megrendezésű rendezvények, melyhez a vár helyet biztosít (pl: a Kalácsa Fesztivál, borkóstolók, csapatépítő tréningek stb.). A felmérések ugyanis azt mutatják, hogy a legtöbb visszatérő látogatót az új kiállítások mellett a nagy programok vonzzák. A felújításokat követően, 2019-től erősíteni kell ezen rendezvények marketing kommunikációját, tudatosítani kell a potenciális látogatókban azt a tényt, hogy nem csak a vár, a történelmi épületek és kiállítások újultak meg, hanem új rendezvényekkel várjuk az idelátogatókat.

Marketing szempontból szükséges egy belföldön, és külföldön is jól kommunikálható önálló védjegy (brand) bevezetése, **melyet 2020-ra bevezetünk**. Ehhez kiváló és kézenfekvő alapot nyújt Gárdonyi kultikus műve, az Egri csillagok. Ehhez kapcsolódva fontos nagyobb hangsúlyt helyezni a leginkább ehhez illő rendezvényre, a Végvári Vigasságokra. Célunk az, hogy a történelmi fesztivál *kiemelt rendezvénné* váljon, és nemzetközi szintre emeljük. Az 1552, mint márkanév, közérthetően, modern tömörséggel fejezi ki azt a történelmi és kulturális értéket, amit az országos közvélemény az egri várhoz kapcsol.

A múzeumba jegyet váltók több mint 30%-a csoportosan érkező diák, ezért az intézmény iskolabarát fejlesztése is stratégiai jelentőséggel bír. Kiállításaink egy része a muzeális tudományos eredményeink vizualizálása, melyekben egyre fontosabb elemmé válik az érzelmi bevonás, amelyet elsősorban interaktív elemek alkalmazásával oldunk meg. A múzeumpedagógia különlegessége a „*kézbe vehetőség, kézzel foghatóság*”, a személyes megtapasztalás és a közösségi élmény. Ezek azok a tevékenységek, amelyekkel felvehetjük a versenyt a digitalizált, számítógépes, „instant” fogyasztói szemlélettel. A múzeumi környezetben elsajátított ismeretek maradandóbbak, mélyebben épülnek be a gyerekek tudásába. A játék komolysága (*gamifikáció - játékosítás*), a múzeum nyugodt légköre, a felfedezés élményének biztosítása, a sajátos, különleges

szemléltető és demonstrációs eszközök hozzájárulnak a különböző kompetenciák fejlesztéséhez, ugyanakkor a gyerekek neveléséhez is.

Hogy a múzeum aktívan és hatékonyan kapcsolódhasson be az oktatásba és az egész életen át tartó tanulás folyamatába, múzeumpedagógiai tevékenységeinkhez szükséges infrastrukturális fejlesztéseket is el kell végeznünk. A korszerűen berendezett, jól felszerelt gyermekfoglalkoztatók, oktatóterek, az alkotókészséget és kreativitást fejlesztő múzeumi terek, tanulmányi raktárak és látványtárak, továbbá virtuális múzeumi informatikai pontok (IKT infrastruktúra) létrehozásához a *Széchenyi 2020 programjai* szolgáltathatnak pályázati forrást.

A magas színvonalú múzeumpedagógiai tevékenységhez jól képzett, szaktanári végzettséggel rendelkező kollégákra van szükség. A módszertani megújulás szintén elengedhetetlen. Több új módszert is bevezetünk az ismeretek változatos átadása érdekében. Beemeljük a drámapedagógiát, a szituációs játékokat, illetve a történelmi interpretációt, mint ismeretátadó módszert. A múzeumpedagógia programok megvalósításában együttműködünk a helyi önkormányzatokkal, a helyi iskolákkal (általános- és középiskolákkal) valamint meg kell teremteni a lehetőséget, hogy az egyetemi és a felnőtt oktatásban részt vevők is teret kapjanak intézményünkben, támogatva ezzel az *egész életen át tartó tanulási* programot. Közművelődési csapatunk magas szintre fejlesztette az óvodáskorúak és az általános iskolai diákok oktatását, kiváló oktatói kapcsolatrendszert építettek ki. A megújult vár, az új közösségi terek, a GINOP, MVP által kialakított új közművelődési helyszínek és kiállítóterek kiváló lehetőség lehet a középiskolában-, felsőoktatásban tanulók számára, ill. felnőtt oktatásban résztvevők számára is. 2019-re elkészül az új tereket megtöltő NAT-hoz is igazodó új közművelődési program, mely a múzeumpedagógusok, múzeummandragógusok és interpretátorok segítségével olyan élményszerű oktatást biztosíthat, melyre Magyarországon máshol nincs példa.

A látogatófogadás technikai feltételei megfelelőek, ugyanakkor a vármúzeumban a szociális és higiéniai szolgáltatások (illemhelyek, ruhatár, csomagmegőrző, elsősegély, könyv, prospektus, ajándék eladópultok, kávézó, idegenvezetői iroda) terén meglévő hiányosságokat a jövőbeni fejlesztési pályázatok remélhetőleg megoldják.

A látogatóbarát múzeum elképzeléseink megvalósításához elengedhetetlen a *jól képzett frontszemélyzet*, idegenvezetők, közönségkapcsolati és közönségforgalmi munkatársak, parkőrök és teremőrök, interpretátorok, pénztárosok és jegyellenőrök. Ezekre a feladatokra barátságos, segítőkész, szabatosan válaszoló, a térképeket és brosúrákat ismerő, jól tájékozott, idegen nyelvi

ismerettel rendelkező munkatársakra van szükség. Jelenleg sajnos saját alkalmazottakkal csak az említett területek egy részét tudjuk lefedni. A jövőben a *látogatómenedzsmentet* kiemelten kell kezelnünk. A magasabb színvonal elérése érdekében egyértelmű hogy az területen dolgozó munkatársak saját alkalmazásba vétele a legelőnyösebb.

Gyűjteménykezelő adatbázisunk feltöltése folyamatos, összhangban a digitalizálási stratégiánkkal teljesíti az előre vetített elvárásokat, azonban egyelőre nem elérhető a nagyközönség számára. 2020-ra ezt a hátrányt is le kell küzdenünk, amennyiben részt kívánunk venni az egyetemi oktatásban.

Ugyanakkor hatékony *marketingre* is szükség van, melyet a hatókör szempontjából a vármúzeum esetében három célterületre lehet osztani. A helyi és kistérségi, az országos, illetve a nemzetközi szintű kommunikáció és reklámtevékenység. Ez utóbbi az európai szintű turisztikai vonzerőhöz elengedhetetlenül fontos. A promóciós kampányok eredményesek lehetnek, ha a megjelenés elhelyezése átgondolt, a célcsoportot jól választjuk ki és a hirdetés a kornak megfelelően kreatív. Jobban ki kell használni az *internet adta lehetőségeket* (pl.: naprakész, többnyelvű honlap, intenzívebb jelenlét a közösségi oldalakon stb.) Ma az internetes reklámeszközök a leghatékonyabbak, a potenciális közönség jó része (főként a fiatalok) már a világháló segítségével tájékozódik, az interneten keresztül a múzeumok célközönsége gyorsan és egyszerűen elérhető.

Manapság egy múzeum nemcsak közgyűjtemény és közművelődési tér, hanem *közösségi tér* is egyben. A helyi lakosság minél nagyobb arányú bevonása a múzeum életébe, illetve a múzeumi terek megnyitása a közcélú társadalmi szervezetek, közösségek számára, növeli a múzeum társadalmi elismertségét. Az intézményhez már évtizedek óta kapcsolódnak egyesületek, a *Szabad Szalon Egyesület*, az *Egri Vitézlő Oskola* és az *Eger Vára Barátainak Köre* különböző területeken segítik a munkánkat, az utóbbinak a vármúzeumi státuszt is köszönhetjük. Az eddigi együttműködést célszerű tovább folytatni és kibővíteni. Közösségi térként természetesen nemcsak a vár jöhet szóba, hanem más telephelyek is, így a Ziffer Sándor Galéria (az egykori Zsinagóga Galéria) működtetését a Szabad Szalon Egyesülettel, illetve az Eszterházy Károly Egyetem Képzőművészeti Tanszékével közösen képzeljük el, a Gárdonyi Kert (a Gárdonyi Alkotóház, és a volt GAMESZ épülete, illetve azok kertjei) a *Eger Vára Barátainak Körének*, valamint a Gárdonyi-örökség ápolásának adhat helyet. **A CLLD pályázat keretében lehetőséget és helyet kívánunk nyújtani a helyi közösségeknek, hogy kulturált környezetben, tartalmasan töltsék el**

szabadidejüket. Az egri lakosság és a Gárdonyi Kert közelében élők részére, partnereink segítségével olyan szabadidő parkot kívánunk létrehozni, ahol a kisgyermekes családok, a tinédzserek, egyetemisták, a felnőtt és idősebb lakosság is megtalálja a helyét, ahol egymással és környezetükkel együttműködni képes közösségek, az összetartozást elősegítő tevékenységeket valósítanak meg.

Nyitott értéktár és tudományos műhely

A Dobó István Vármúzeum törvényileg meghatározott alapfeladata a kulturális javak gyűjtése, a gyűjtemények fenntartása, gondozása, közkinccsé tétele, a hozzájuk kapcsolódó információk kutatása, megosztása. Legfontosabb küldetése az épített, a tárgyi és a szellemi örökség védelme, valamint ezek sokoldalú, élményszerű bemutatása.

A vármúzeum nyilvántartási rendszerében több mint 150 ezer tétel szerepel, de a tárgyak és dokumentumok tényleges darabszáma ennél jóval magasabb. A hagyományos értelemben vett *gyűjteményi munka* mellett a múzeumban őrzött műtárgyak jövője szempontjából néhány súlyos örökséggel számolni kell. Ezek közül az egyik legnagyobb szakmai és gazdasági kihívást a *2008-ban végrehajtott gázos fertőtlenítés következményeinek felszámolása* jelenti. A szakmailag elhibázott beavatkozás során a Sas úti raktárban közel 1000 tárgy károsodott, illetve semmisült meg, mintegy 22 ezer tárgy szennyeződött a fertőtlenítő anyag reakciótermékeivel. A károsodott tárgyak felmérése és dokumentálása már megtörtént. A közeljövő feladata a mentesítési módszerek és az előzetes technológiai javaslat kidolgozása lesz a jövőbeni restauráláshoz. Ennek érdekében a Magyar Nemzeti Múzeum, a Budapesti Műszaki Egyetem és Miskolci Egyetem szakembereinek bevonásával már közel fél évtizede folynak a kutatások. A következő lépésben meg kell kezdeni a károsodott tárgyak restaurálását, a szennyezett tárgyak mentesítését. Ez a munka előre láthatóan éveket fog igénybe venni és komoly költségekkel fog járni. A feladat meghaladja a múzeum anyagi és szakmai lehetőségeit, ezért a jövőben az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Állományvédelmi Bizottság segítségét is igénybe kell vennünk.

Az intézmény által kezelt ingatlanok közül üzemeltetés szempontjából a vár mellett a *Baktai úti raktárbázis* szerepel a legnagyobb hangsúllyal. A raktárbázis a Sas (Tinódi) utcai raktár kiváltására épült, de a 2008-as gázosítás következményei miatt az új raktár egyelőre csak részben

került feltöltésre. A fenntartási költségek racionalizálása céljából jövőben célszerű lenne a múzeum teljes műtárgy, dokumentációs és installációs anyagát egy helyen tárolni. Ehhez azonban a tárolási kapacitás korlátozott volta miatt, újabb fejlesztés, illetve bővítés szükséges. **A Baktai úti raktárbázis fejlesztése az előbb említett okok miatt elengedhetetlen. Az 1-es épület fejlesztésének, felújításának egyik célja, hogy újabb raktárterületeket, használható, az érdeklődők számára elérhető könyvtárat és adattárat tudjon biztosítani az intézmény. Ezen kívül itt valósulna meg új irodahelyek kialakítása. A Baktai út 3-as épület tetőterének kialakítása a régészeti antropológiai anyag raktározása mellett régész kollégák számára is elhelyezési lehetőséget jelentene. A Baktai út 4-es épület megépítése megoldaná a régészeti mosóhelyiségek áthelyezésével a szennyezett anyagok tárolására és kezelésére vonatkozó problémákat.** Ugyanakkor a raktárfejlesztésnek nemcsak a tárolókapacitás bővítését, hanem az igen költséges fenntartású, és a műtárgyak állagmegóvása szempontjából csak részben indokolt klímarendszer korszerűsítését, átalakítását is szolgálnia kell.

Minden évben a pénzügyi lehetőségek függvényében előrelépés történik a raktárhelyiségek tároló rendszerrel való felszerelésben.

A Baktai úti raktárbázis jelenlegi műszaki állapotában elsősorban raktározási és műtárgyvédelmi feladatok ellátására alkalmas. Modern múzeumi funkcióknak nem felel meg az épületegyüttes. Nincsenek meg a technikai, infrastrukturális feltételei többek között a *tudományos feldolgozásnak, kutatói szolgálatnak, illetve az oktatási feladatoknak* sem. Ehhez átmenő raktárakat (a tisztításra váró anyagok részére), mosóhelyiségeket, kutató- és munkaszobákat, valamint tanulmányi raktárakat kellene létrehozni.

A magyarországi múzeumok számára kiemelt feladat a múzeumi dokumentumok digitalizálása, ezek hosszú távú megőrzése, és az intézményekben őrzött műtárgyállomány széles körű társadalmi hasznosulásának biztosítása. A Kormány által a 2012/2015. (XII.29.) Korm. határozatban elfogadott Digitális Jólét Programban, valamint a Magyarország Digitális Oktatási Stratégiájában (1536/2016. (X.13.) Korm. határozat) megfogalmazott célokat figyelembe véve a Dobó István Vármúzeumnak is meg kell alkotnia *Digitalizálási Stratégiáját*. A teljes körű digitalizálás a jövőbeni gyűjteményi és szakmai fejlesztésekhez is alapfeltétel. 2014-ben a múzeum megvásárolta a HunTéka nevű gyűjteménykezelő program múzeumi, és könyvtári modulját, valamint egy elektronikus gyűjtemény modult, a Jadoxot. Ezeket a programokat

használjuk a múzeumi leltárkönyvek, adattári könyvek adatainak digitalizálásra, melyek során a 20/2002. (X.4.) NKÖM rendelet 2. sz. mellékletében foglalt szabályok szerint járunk el.

A digitalizálás során igyekszünk tartani a 2017-ben létrejött középtávú digitalizálási stratégia irányait. Az elkövetkezendő évekre valamennyi gyűjteményi leltárkönyv adatainak bevitelét ütemeztük, a tárgyfotók készítésénél meghatározó a gyűjtemények mozgása, a lebontásra kerülő kiállítások tárgyi anyagának dokumentálása. Az egri vár területén megvalósuló beruházások miatt az állandó kiállítások lebontásra kerülnek, szeretnénk virtuális séta formájában megőrizni ezek tartalmát. A Gárdonyi házban, valamint az állandó történeti kiállításban elhelyezett tárgyak digitalizálása a későbbiekben az oktatásban felhasználható digitális tartalom alapját képezheti.

2018. év során szeretnénk elindítani a honlapunkon keresztül elérhető digitális műtárgy adatbázist, amelybe a jó minőségű fotókkal rendelkező, muzeológus által ellenőrzött tételek kerülhetnek be.

A Vármúzeum összesen 99 leltárkönyvvvel rendelkezik, melyekben összesen 113.629 db leltározott tárgy, 36.956 db eredeti forrásértékű dokumentum, 4.833 db archív fénykép, 4.831 db adattári dokumentációs egység, 97.443 db adattári fotó van nyilvántartva (ebből 94.385 db analóg fotó), a könyvtári állomány 36.186 db.

Ebből az adatmennyiségből a Dobó István Vármúzeumban 2017. december 31-ig bezárólag összesen 97.571 tétel került digitalizálásra, 44.888 db fotóval az alábbi megoszlás szerint:

Ütemezés

	Gyűjteményi egység	Tervezett mennyiség	Feladat
2017.	régészeti gyűjtemény	13.000 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele
	irodalomtörténeti gyűjtemény	3.500 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele
	fotó adattár	8.000 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele, scan+ hozzárendelés
	történeti tárgyi és dokumentációs gyűjtemény céhes anyaga (EFOP)	300 db	fotózás+ hozzárendelés

	történeti képeslapgyűjtemény (EFOP)	5.000 tétel	scan + hozzárendelés
	képzőművészeti gyűjtemény (EFOP)	50 db	fotó+ hozzárendelés
	iparművészeti gyűjtemény (EFOP)	150 db	fotó+ hozzárendelés
	régészeti gyűjtemény (EFOP)	100 db	fotó+ hozzárendelés
	könyvtár	kb. 2.000 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele
2018.	fotó adattár	15.000 tétel	adatbevitel, scan + hozzárendelés
	Bakó adattár	1.500 tétel	adatbevitel
	néprajzi kerámia és üveggyűjtemény fotóinak pótlása (EFOP)	kb. 200 db	fotó+ hozzárendelés
	néprajzi viselet és textil gy. fotóinak pótlása (EFOP)	kb 300 db	fotó+ hozzárendelés
	népi háztartásgyűjtemény fotóinak pótlása (EFOP)	kb. 300 db	fotó+ hozzárendelés
	iparművészeti gyűjtemény (EFOP)	kb 500 db	fotó+ mellérendelés
	történeti tárgyi gyűjtemény, polgári életmód (EFOP)	300 db	fotó+ hozzárendelés
	könyvtár leltárkönyvi adatai	kb. 5.000 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele
	Iparművészet Ciszter gyűjtemény	157 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele, fotóztatás
	régészet numizmatika (EFOP)	10.787 darab	leltárkönyvi adatok bevitele + fotózás
2019.	fotó adattár	15.000 tétel	adatbevitel, scan+ hozzárendelés
	történeti fotódokumentáció.	3.500 tétel	scan+ hozzárendelés
	régészeti gyűjtemények	15.000 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele
	néprajz gazdálkodás gyűjtemény fotók pótlása	kb. 200 db	fotó+ hozzárendelés
	Gárdonyi kéziratok	243 tétel	scan+ hozzárendelés, oktatási célú tartalom hozzárendelése
	Gárdonyi relikviák	217 tétel	fotó+ hozzárendelés
	Gárdonyi levelezés	722 tétel	scan+ hozzárendelés

	„1552” tárgyi emlékei Régészet vári ásatások,	kb 200 db	fotók készítése+ hozzárendelés, digitális oktatási anyag készítése
	Történeti fegyver gyűjtemény	200 db	fotók készítése+ hozzárendelés, digitális oktatási anyag készítése
2020	fotó adattár	25.000 tétel	leltárkönyvi adatok+ fotók hozzárendelése
	történeti fotó dokumentáció	3.000 db	scan+ hozzárendelés
	történeti jelvény gyűjtemény	1014 db	fotózás+ hozzárendelés
	néprajzi textil gyűjtemény	500 db	fotózás+ hozzárendelés
	régészeti gyűjtemények	15.000 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele
	könyvtár	15.000 tétel	leltárkönyvi adatok bevitele

A Dobó István Vármúzeum a Nemzeti Köznevelési Portál (Okosportál) továbbfejlesztéséhez olyan digitális tartalmak előállítását tervezi, melyek szorosan kapcsolódnak a NAT alaptantervben foglalt célokhoz, az aktuális tananyaghoz és a Vármúzeum legjelentősebb témáit közvetíti az érdeklődő közönség felé.

A tervek szerint a kiválasztott gyűjteményi egységekről egy ismeretterjesztő szöveg készül, melyhez a Huntékában rögzített adatokból témánként tárgyakat, adattári dokumentumokat, fotókat rendelünk. Ez interneten keresztül is elérhető lesz.

A tervezett munkálatok elvégzésének feltétele, hogy a megfelelő tárgyi és személyi feltételek a Dobó István Vármúzeum rendelkezésére álljanak, a kulturális közfoglalkoztatottak további alkalmazása nagy segítség a digitalizálás folyamatában.

2017-ben a járásszékhely múzeumok támogatására beadott pályázat keretében megnyert összegből 2018-ban új fényképezőgépet, és a digitális fotókészítéshez szükséges eszközöket vásárolunk, amely segítségével a jó minőségű tárgyfotók készítése elől elgördülnek az eddigi akadályok. A fotólabor több évtizedes technikai lemaradásban volt, szeretnénk további fejlesztéseket, amennyiben erre pályázati lehetőség nyílik.

A kutatók gyors és hatékony kiszolgálása érdekében szükség lesz *központi adattár és kutatószoba* létrehozására. Ennek helyileg, az előző fejezetben vázoltaknak megfelelően a központi raktárbázison kell lennie. A digitális nyilvántartási rendszerben létrehozott adatbázis belső hálózaton, vagy interneten keresztül bárhol elérhető lehet.

A jövőbeni fejlesztéseknél figyelembe kellene venni azt, hogy szervezeti, illetve munkaszervezési szempontból *nem szükséges a vármúzeum valamennyi részlegét a várban elhelyezni*. Azok az osztályok, amelyek nem kötődnek napi szinten a múzeum közönség-, és idegenforgalmi tevékenységéhez (pl.: gyűjteményi osztály, a könyvtár stb.) más telephelyen is működhetnek. Ez a folyamat már el is indult a restaurátor műhelynek a Baktai úti raktárbázisra történő átköltöztetésével.

Fontos a város és a vár történelmi és kulturális hagyományaihoz igazodó *gyűjteményfejlesztés*, de figyelembe kell venni, hogy az intézmény megyei hatókörű múzeum, így a gyűjtőkör (különösen régészeti szempontból) továbbra is kiterjed a megyére is. A gyors ütemű társadalmi változások továbbra is sürgetik a néprajzi, történeti és iparművészeti tárgyi emlékek megmentését, dokumentálását értékelését és közzétételét. Sajnos a szűkös anyagi lehetőségek miatt a vidéki múzeumok érték és minőség szempontjából komoly hátrányba kerültek a nagy országos gyűjteményekkel szemben. Mivel az adományozás viszonylag ritka, így gyakran ez az egyetlen mód, hogy pótolhatatlan történelmi és kulturális értékeket mentsünk meg a köz javára. Fontosnak tartjuk a nagyobb magángyűjteményekkel való szakmai együttműködést is. Ezzel a múzeum kiállítási lehetőségeit bővítjük, emellett a nagyközönség elől elzárt gyűjtemények egy idő után közkinccsé válhatnak. Így került a múzeum érdeklődésének homlokterébe a Péterváry-féle fegyvergyűjtemény, melynek megvásárlása a gyűjtő halála miatt vált aktuálissá.

A múzeumban éves szinten meghatározott, gyűjteményfejlesztésre felhasználható pénzösszeg kerül tervezésre. A tényleges vásárlásra azonban csak a tervezett jegybevételek realizálódásakor kerülhet sor. Így a terv megvalósítása esetlegessé válhat.

Azonban az utóbbi három évben elmondható, hogy 2015-ben 367 db, 2016-ban 1.227 db, 2017-ben 510 db műtárgy került megvásárlásra. Ezt a tendenciát szeretnénk folytatni, ha lehetséges növelni.

Modern világunkban természetessé vált, hogy *a tudomány és a kultúra „eladható”*, csak megfelelően kell tálni a célközönség számára. Ez nem feltétlenül jelent kommercializálódást. A múzeum kultúraközvetítő küldetése akkor működik jól, ha a közvetített értékeket sikerül minél több emberhez eljuttatni. Ezt a célt csak professzionális módszerekkel és magas színvonalon lehet elérni. Ilyen szinten ez a tevékenység sokba kerül, de értékorientált piaci szemlélettel fenntarthatóvá tehető.

Ennek megfelelően át kell gondolnunk az intézmény *kiállítási stratégiáját*. A jövőben magas szakmai színvonalú, de a szélesebb közönség számára is érdekes, befogadható, élményszerű, interaktív tárlatokat kell rendezni. Az eddiginél sokkal nagyobb mértékben kell támaszkodni a múzeum saját gyűjteményeire, törekedni kell arra, hogy a helyben őrzött kulturális javakat minél szélesebb körben ismerhesse meg a közönség. A kiaknázatlan lehetőségek között elég csak a bel- és külföldön egyaránt nagy sikert aratott *játékgyűjteményt*, vagy a nemzetközileg is elismert *régészeti gyűjteményt* említeni. További fontos szempont, hogy az állandó és időszakos tárlatok kötődjenek a helyi történelmi és kulturális hagyományokhoz is. Az egri vár az ország egyik legjelentősebb hadtörténelmi és irodalmi emlékhelye, így a *Gárdonyi-hagyaték* mellett a vár *hadtörténelmének bemutatása* is kívánatos lenne. Ez utóbbi igényt a látogatói felmérések is alátámasztják. A városi kiállítóhelyeken helyet kell adni a *hóstyai kultúrát*, a *fertálmesterséget*, illetve a *város történetét bemutató tárlatoknak* is. A képzőművészeti szakmai programot, a gyűjteményekre, a történelmi közegünkre, hagyományainkra vonatkozóan és építetten kell megkomponálnunk, helyet adva a múzeum szakmai, és Eger testvérvárosi kapcsolatainak is. A képzőművészeti kiállítások megvalósításában az *Eszterházy Károly Egyetem Vizuális Művészeti Tanszékével*, a *Kepes György Művészeti Központtal*, illetve szakmai más képviselőivel. A művészettörténelmi terület hagyományos feladata a közel öt évtizedes múlttal rendelkező *Akvarell Tri/Biennálék* megrendezése, de a jövőben kiemelt feladatai közé fel kell venni a *Kepes-gyűjtemény szakmai felügyeletét*.

A Modern Városok Program (MVP) valamint a Nemzeti Kastély- és Várprogram előkészületeinek következményeként az állandó kiállítások bontása várható. A gótikus püspöki palotában Az egri vár története, valamint a Börtönkiállítás bontására kerülhet sor. A Gárdonyi ház kiállítása a felújítási munkák miatt szintén bontásra kerül. A fejlesztésekhez kapcsolódóan új állandó kiállítások előkészítése kezdődik meg: provizori palota, gótikus püspöki palota stb. tereinek új kiállításokkal történő berendezése.

Az intézmény éves kiállítási tervének összeállításakor továbbra is célkitűzésünk, hogy évente egy-egy saját gyűjteményből válogatott akár tematikus, lokális, akár reprezentatív tárgyi anyag, új kutatási eredményekkel kerüljön a nagyközönség elé.

A kiállítások látogatottságának tervezése a fejlesztések miatti építkezések ütemezésétől is fog függeni.

időszak (év)	DIV látogatók (ezer fő)	látogatószám növekedés	
		bázis előző év	bázis 2016
2016	386		100%
2017	401	4%	104%
2018	413	3%	107%
2019	421	2%	109%
2020	430	2%	111%
2021	438	2%	114%

A 2016. és 2017. évi adatok tényadatok. A növekedés lassulását a folyó és a tervezett beruházások miatti lezárások (kieső belső terek miatti lezárások, kieső kiállítási terek) okozhatják. Itt ugyanakkor a növekedést fenntarthatja: az egri vár népszerűségének folyamatos emelkedése, Eger város idegenforgalmának fejlődése, díjmenetes vasúti kedvezmény igénybevételének lehetősége.

A kutatási, a megőrzési és bemutatási feladatok teljesítésének összehangolása a múzeumok szakmai működésének alapvető feltétele. A közönség számára fontos, hogy a kiállítások megtekintése során minél teljesebb képet kapjon azok anyagáról. Ezt kell, hogy segítsék a *kiállításokról szóló népszerűsítő és tudományos kiadványok*, amelyek a múzeum gyűjteményeiről szólnak, és az ott folyó kutatások eredményeit is összegzik. Át kell gondolni az intézmény hagyományos, tudományos célú publikációs tevékenységét is. Jelenleg több periodikát is megjelentetünk párhuzamosan, a jövőben a szakmai hatékonyság érdekében célszerű lenne inkább a *tematikus* (egy-egy nagyobb kutatási projekthez, szakmai konferenciához kapcsolódó) *kiadványokra* koncentrálni. A tapasztalatok szerint ugyanis kutatói és felsőoktatási szempontból ez utóbbiak könnyebben hasznosíthatók. Ezzel párhuzamosan nagyobb teret kell szentelni az *elektronikus kiadványoknak* és az *internetes megjelenésnek* is.

A törvényi előírás szerint a megyei hatókörű múzeumoknak gyűjteményi szakáganként legalább egy *szakmuzeológust* alkalmaznia kell. Az intézmény jelenleg ennek az előírásnak megfelel, de a gyűjteményi feldolgozáshoz, kutatáshoz a szakmai kapacitás csak részben elegendő. Ugyanakkor a jövőben a múzeum feladatainak bővülésével a muzeológusok feladatait is bővíteni kell, hiszen a magas színvonalú idegenforgalmi és múzeumpedagógiai munkához elengedhetetlen lesz a szakmai segítségük.

Megyei hatókörű múzeumként az érintett terület régészeti feladatait is el kell látnunk. Régészeti működőképességünk fenntartásához alkalmazkodnunk kell mind a törvényi változásokhoz, mind pedig a piaci viszonyokhoz. Rugalmas létszámmal, jól terhelhető, több területen is bevethető munkatársakkal kell rendelkezünk, akik alkalmasak a csapatmunkára, és akik képesek megőrizni a jó szakmai és emberi morált. Jól teljesítő munkatársaink rendkívül értékesek, motiválnunk kell és meg kell fizetnünk őket.

A fenti helyzetben a bevételeink növelése, és a tartalékok hatékony felhasználása mellett a szakképzett munkaerő megtartása a legfőbb cél. Folyamatos munkájuk jól hasznosulhat az intézménynél. Persze fel kell készülnünk arra is, hogy a tartalékok záros időn belül elfogyhatnak. Erre az esetre rugalmas és racionális létszámcsoökkentés is szóba jöhet.

A kutatómunka hatékonyságát növelné, ha az eddigi elaprózott kutatási irányokat nagyobb, az intézmények *tudományos* stratégiájába illeszkedő *projektek*be fogjuk össze. Ezeknek a tudományos programoknak magukba kell foglalniuk a kutató és feldolgozó munkát, valamint a publikációt (hagyományos és elektronikus) és/vagy kiállítást, mint eredményt. Ilyen nagy projekt lehet az egri vár építéstörténetének feldolgozása, amely elengedhetetlen egy új és átgondoltabb műemlékvédelmi stratégiához. De ehhez hasonlóan kellene összefogni a régészeti tevékenységet is, ugyanis a szakterület eddig elért eredményei évtizedek óta jórészt publikálatlanok, a régészeti tárgyak pedig csak kis részben kerülnek kiállításra.

Az előbbiekhöz kapcsolódóan tovább kell folytatnia múzeum tudományszervező tevékenységét. Az olyan szakmai műhelyek, mint a vármúzeum által szervezett, immár több mint 30 éves *végvári konferenciasorozat*, a 2004-ben elindított *Örökségünk védelme és jövője* című műemlék- és örökségvédelmi tanácskozások, vagy a Néprajzi Múzeum által, a kortárs kulturális és társadalmi jelenségek néprajzi vizsgálatára elindított *MaDok program* meghatározóak az adott tudományágon belül, növelik az intézménynek elismertségét, és erősítik a bel-, és külföldi kapcsolatrendszerét. Ezen felül a vármúzeumnak, mint megyei hatókörű városi múzeumnak,

Heves megyei múzeumait és kiállítóhelyeit bevonva, az EMMI 13/2013. (II. 14.) sz. rendelete értelmében el kell látnia a *szakmai módszertani központ feladatkörét* is.

Ahogy fentebb már jeleztük, a vármúzeum kiemelt fontosságúnak tekinti a *történelmi interpretáció* gyakorlatának beemelését a saját szakmai programjába. A két évtizednyi úttörő munkának köszönhetően az intézmény komoly tapasztalatokkal rendelkezik ezen a területen. Fontosnak tartjuk, hogy a történelmi interpretáció, mint új múzeumi szakirány kellő szakmai és tudományos megalapozottságot kapjon, elérve a Nyugat-Európában sok helyen már megkövetelt „*múzeumi minőség*”-et (*museum quality*). A vármúzeum már több éve szervez képzéseket, konferenciákat az érintett csoportoknak és kollégáknak, de szükség lenne egy akkreditált felsőfokú képzésre is, amely a múzeumpedagógiával egyenrangúvá tenné ezt az ágazatot. A vármúzeum arra törekszik, a több évtizedes tapasztalatait kamatoztatva egyik központja legyen a *múzeumi interpretációs képzésnek*, amelyet az *Eszterházy Károly Egyetemmel* és a *szentendrei Múzeumi Oktatási és Módszertani Központtal* együttműködve kívánunk létrehozni.

Országos gyűjtőkör

Heves megye, Eger, valamint az egri vár számos olyan kulturális és történelmi örökséggel rendelkezik, amelyek túlmutatnak a térségen, országos, sőt nemzetközi vonatkozással bírnak. Ilyenek például a megye neolitikus régészeti leletei, mely az „Early Farmers in Europe” című tudományos projektnek köszönhetően kapott nemzetközi figyelmet. Azonban vármúzeum szempontjából az egyik legfontosabb örökség a város és a vár hadtörténelmi múltja. A magyar hadtörténelemnek alig van olyan korszaka, ami ne érintené, vagy egyenesen ne határozná meg Eger múltját. A honfoglalás (Eger-szépasszonyvölgyi honfoglalás kori temető), a tatárjárás, a huszita háborúk, a török ellenes küzdelem, a Rákóczi-szabadságharc, az 1848-49-es szabadságharc, végül a két világháború és az 1956-os forradalom szintén nyomott hagyott a térség történelmi örökségén.

Ebből a megfontolásból célszerű lenne hadtörténelmi témában *országos szintre emelni a múzeum gyűjtőkörét*. A leghangsúlyosabb a várháborúk időszaka, melynek kutatásában már eddig is fontos szerepet vitt az intézmény (lásd végvári konferenciasorozat). Tovább lépést jelentene, ha az eddigi kutatási eredményekre alapozva, nagyobb hangsúlyt kapna a kutatásban a muzeológia, a

korszak tárgyi kultúrájának vizsgálata és gyűjtése. Ez irányban a múzeum az első lépéseket 2015-ben már megtette, amikor a Magyar Nemzeti Bank „Értéktár” című programja keretén belül megvásárlásra került Péterváry István fegyvergyűjteményének magyar és oszmán vonatkozású anyaga, amit az intézmény azóta is letétként kezel, és kiállít. Törökkoros témában terén is vezető szerepet játszik a vármúzeum, így indokolt ezt a területet kiemelten kezelnünk. Annak a tudományos műhelynek, amit annak idején a végvári konferenciasorozat elindított, a jövőben intézményi keretek között hatékonyabb működést tudunk biztosítani.

A másik jelentős témakör, amellyel érdemes foglalkozni a katonai életpályák, katonahősök, amelyhez Heves megyében és Egerben számos példát találunk. Közismert a törökkor legendás végvári vitézeinek, kapitányainak névsora, akiknek a katonai karrierje részben vagy teljes egészében a várhoz kötődik. A sor folytatódik a Rákóczi-szabadságharc közismert alakjaival (II. Rákóczi Ferenc, Bercsényi Miklós, Bottyán János), az 1848–49-es szabadságharc katonamártírjaival (Knezić Károly és Lenkey János) és a 20. századi fegyveres konfliktusok névtelen, vagy kevésbé ismert hőseivel. Ezekhez az életutakhoz számos emlékhely kötődik a városban és a megyében, melynek a szakmai felügyeletét elláthatná a múzeum. Fontos célnak tartjuk, a megyéhez vagy Egerhez is köthető, kiemelkedő katonák tárgyi és szellemi hagyatékának kutatását, gyűjtését és szakmai feldolgozását. Néhány emlékhely a múzeumi egységként, telephelyként is szóba jöhet, így például Lenkey János szülőháza, melynek felújításához forrást kell biztosítani.

A téma szakmai súlya tehát indokolja az országos gyűjtőkör, illetve hatókör megszerzését. Azonban a vármúzeum országos múzeumként, illetve országos szakmúzeumként nem működhet, mivel az a megyei hatókör és az önkormányzati fenntartás elvesztésével járna. A törvényi szabályozás nem zárja ki, hogy a megyei hatókörű városi múzeum múzeumi szervezatként működjön, így az országos hatókör kezelhető egy tagintézmény, „filia” keretein belül, amelynek a szervezeti formája az országos gyűjtőkörű tematikus múzeum lenne. Ez a szervezeti felépítés mind szakmailag, mind fenntartási szempontjából kezelhető lenne. A megalakuló tagintézmény szakmai és működési infrastruktúráját (raktárak, műtárgyvédelem, kiállítóhely, múzeumi szakemberek, vagyonvédelem stb.) az anyaintézmény, a vármúzeum nagyrészt biztosítani tudná, de mindenképp létre kell hozni az új tagintézmény önálló telephelyét.

Mivel a hadtörténet témájában több országos muzeális intézmény működik, például a Hadtörténeti Intézet és Múzeum, vagy a nemrég megnyílt Szolnoki Repülőmúzeum (RepTár), a létrehozandó tematikus múzeumnak, a szakmai területek átfedését elkerülendő, jól körül kell

határolni a tevékenységi körét. A fenti szakmai érvek alapján *a magyar hadtörténelem katonahősei* az a témakör, amelyben a leendő intézmény sikerrel tudna működni.

DOBÓ ISTVÁN VÁRMÚZEUM STRATÉGIAI CÉLJAI

CSELEKVÉSI TERV

Kiemelt stratégiai célok

1. a működés hatékonyságának növelése
2. a múzeum pénzügyi mozgásterének bővítése
3. a törvényileg meghatározott múzeumi alapfeladatok (kulturális javak gyűjtése, feldolgozása, megőrzése és bemutatása, **közzététele**) magas színvonalú ellátása
4. a múzeum látogató- és iskolabarát arculatának tovább erősítése
5. a múzeum és kiállítóhelyei közösségi térként is működjenek
6. megyei, illetve országos képzési és szakmai-módszertani **kompetencia** központ kialakítása **múzeumpedagógiai, múzeumandragógiai és a történelmi interpretáció területén**
7. a nemzeti emlékhelyhez méltó műemléki környezet kialakításában és **megőrzésében való közreműködés**
8. országos gyűjtő- és hatókör a magyar katonahősök témában
9. a fenti célokat kiszolgáló infrastrukturális és humánerőforrás (folyamatos fejlesztése) biztosítása
10. hazai és nemzetközi múzeumi, ill. idegenforgalmi szervezetekkel való együttműködés

Gazdasági- és humánerőforrás stratégia középtávú céljai

1. **A működési költségek racionalizálása**

A cél megvalósítása:

A) Hatékony humánerőforrás gazdálkodás

A kiadások 50–55 %-a személyi jellegű, a költséghatékony működés egyik feltétele a humán erőforrás hatékony kezelése.

- Az intézmény *működési és szervezeti szabályzatát* az eddigi működés tapasztalatai alapján, valamint a fejlesztési céloknak megfelelően módosítani kell: részben a meglevő belső erőforrások átcsoportosításával, részben a fejlesztések következtében megnövekedett üzemeltetési feladatokhoz szükséges létszám bővítésével.

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: múzeumigazgató

- *A szezonálisan megnövekvő munkaerőigény* kielégítése érdekében növelni lehet a *külső megbízások arányát, és élni kell a rugalmas foglalkoztatottság adta lehetőségekkel külső szervezetek, cégek bevonásával.*

Elengedhetetlen azonban, hogy a vármúzeum a pénzéért **professzionális, színvonalon tevékenykedő, képzett, idegen nyelvet beszélő, jó kommunikációs készségű, fizikai állóképességgel rendelkező alkalmazottakat** kapjon. A fenti kompetenciák elengedhetetlenek a DIV színvonalas és gazdaságos működéséhez.

Egyes feladatok önkéntesek bevonásával is megoldhatók. Az önkéntes munka közönségforgalmi területen (kérdőívezés, programszervezés, teremőri munka stb.), a marketing és közönségszervezés egyes területein (*digitális önkéntesség a közösségi oldalakon*), illetve a cselekvő közösségekre épülő TOP CLLD programokban hasznosulhat a legeredményesebben.

Önkéntes munkára a *felsőfokú szakképzésben résztvevő hallgatók* is alkalmazhatóak. Felsőfokú oktatási intézményekkel együttműködve a hallgatók szakmai gyakorlat keretén belül múzeumi szakmai és idegenforgalmi feladatokat láthatnak el. Ennek érdekében sor került az Eszterházy Károly Egyetemmél egy széleskörű együttműködési megállapodás létrehozására, melyet a jövőben bővíteni szeretnénk.

Határidő: folyamatos

Felelős: múzeumigazgató

- Nagyobb hangsúlyt kell fordítani az egyenletes munkaterhelés megszervezésére. A munka hatékonyságát rendszeres (hetente, illetve havonta) tartott munka-, illetve projektértekezletekkel is segíteni kell. Felső- és középvezetői szinten a munkavégzés folyamatos ellenőrzése és számonkérése mellett különös gondot kell fordítani a dolgozók minősítésére, képzésére, motivációjára.

Határidő: folyamatos

Felelős: múzeumigazgató

B) A közüzemi költségek csökkentése

- *A telephelyek energetikai fejlesztése.* A vár fűtésrendszerének korszerűsítése a műemlékfejlesztés egyik megvalósítandó feladata. *Az egri várban folyó felújítások, beruházások során felhívjuk a tervezők figyelmét az energia- és költséghatékony megoldások keresésére. A Sas úti és Baktai úti raktárbázisok esetében elengedhetetlen az energetikai fejlesztéshez, a fenntartói segítség mellett, pályázati támogatást, és a saját erőforrásokat is szükséges igénybe venni.*

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: múzeumigazgató és az üzemeltetési igazgatóhelyettes

2. Saját bevételek növelése

A cél megvalósítása:

A) Jegyárbevételek növelése

- Statisztikák készítésével a legnagyobb létszámú látogatói csoportok igényeihez igazodó *jegyárpoltikát alakítunk ki. A jegystruktúra egyszerűen áttekinthető, rugalmas árképzésű lesz. A vásárlókedvet akciókkal, bérlet konstrukciók bevezetésével, látogatóbarát jegycsomagok kialakításával tervezzük emelni. A látogatók kényelmét, és egyben a jegyeladások növelését szolgálja az internetes jegyfoglalás és vásárlás bevezetése.*

Határidő: 2018. december 31.

Felelős: közönségszolgálati igazgatóhelyettes

B) A látogatottság növelése a látogatóbarát fejlesztésekkel.

A célt a fejlesztések, beruházások során kialakítandó új pénztárak, információs pontok, és a látogatók kényelmét szolgáló infrastrukturális fejlesztésekkel tervezzük elérni. (Biciklitároló, babakocsi és csomagmegőrző létesítése, baba-mama szoba, további pihenőpadok kialakítása)

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: általános igazgatóhelyettes és üzemeltetési igazgatóhelyettes

C) Nagyrendezvények bevételének növelése.

Rendszeres pályázással, de még inkább a szponzoráció rendszerének kialakításával meg kell erősíteni a legtöbb jegybevételt hozó nagyrendezvények, valamint a garantált – a szezonaritást csökkentő – turisztikai attrakciók pénzügyi alapjait.

Határidő: folyamatos

Felelős: múzeumigazgató és közönségszolgálati igazgatóhelyettes

D) Egyéb működési bevételek növelése

A régészeti munkákból származó bevételek megtartása. A régészet a múzeum legjelentősebb, bevételt termelő szakmai-tudományos tevékenysége. A külső beruházásokhoz kapcsolódó régészeti tevékenység bevételének döntő része (85%-a) kötött felhasználású (csak régészeti tevékenységre fordítható), de a fennmaradó rész (15%) az intézményen belül hasznosul. A régészeti bevételekből a múzeum számára átadott hányadból infrastrukturális fejlesztések, a dolgozókat ösztönző juttatások, képzések valósítható meg. A bevételt termelő képesség miatt szükséges, hogy a régészeti osztály – mint az idegenforgalom – mind szervezeti-személyi, mind infrastrukturális szempontból nagyobb hangsúlyt kapjon.

Határidő: folyamatos

Felelős: múzeumigazgató

A bérbeadásból származó bevételek növelése. A jövőbeni infrastrukturális fejlesztéseknél hangsúlyt kell helyezni arra, hogy az intézmény minél célszerűbben **hasznosítható eszközkészlettel, helyiségrendszerrel, struktúrákkal rendelkezzen** (sátras elárusító helyek, bérbe adható helységek stb.). Ezek saját üzemeltetésbe vétele drasztikusan növelheti a bevételeket. Ilyen tervezhető lépés lehet, a várbolt átvétele, a megépülő vármozi üzemeltetése, többirányú interpretációs tevékenység folytatása, csapatépítő tréningek szervezése lebonyolítása.

Határidő: folyamatos

Felelős: közönségszolgálati igazgatóhelyettes

Infrastruktúra és műemléki stratégia

1. Az egri vár, mint épített örökség, erőforrásként való használata a turizmusban, a művelődéstörténetileg hitelesen helyreállított objektumok számának növelése.

A cél megvalósítása:

- A) Egy átfogó, szakmai és idegenforgalmi szempontokat egyaránt figyelembe vevő **műemlék hasznosítási stratégia** elkészítése, amely szakmai alapot szolgáltat az építmények rendszeres és következetes rekonstrukciójára, illetve állagmegóvására.

Határidő: **2020. december 31.**

Felelős: közönségszolgálati igazgatóhelyettes.

- B) Egy középtávú (2018–2020) *fejlesztési terv elkészítése és megvalósítása a Nemzeti Vár- és Kastélyprogram (GINOP) keretén belül.*

I. A vár déli oldal felőli megközelítése és a déli főbejáráshoz érkező látogatók fogadása, érkeztetése:

- a déli várfeljáró út,

- a déli kapu és a főbejárat körüli várfalszakasz,
- a déli kapuhoz kapcsolódó fogadóépület és pihenőhely kiépítése.

II. Az alsó vár megközelítése a déli fogadóépület felől:

- a Hippolit-kapu,
- a Varkoch-kapu,
- a déli belső várfal és gyilokjáró rekonstrukciója

III. Látogató központ és 3D vetítőterem az alsó várudvarban:

- A zászlódomb rekonstrukciója és 3D mozi kiépítése

IV. Kiállító- és rendezvényterek:

- Ispotály pince – törökkori orvoslás története,
- a volt Cipóosztó ház – törökkori gasztronómia,
- a volt Cipóosztó ház pincéje (börtönkiállítás) – törökkori ítélkezés

V. További attrakciós elemek és rendezvények:

- tájékoztató táblák egységesítése,
- végvári vigasságok – ostromjáték infrastrukturális fejlesztése,
- élő történelmi interpretáció infrastrukturális fejlesztése,

Határidő: 2019. július 31.

Felelős: múzeumigazgató, közönségszolgálati igazgatóhelyettes

C) Egy középtávú (2018–2020) *fejlesztési terv elkészítése és attrakciós tartalom megvalósítása a Modern Városok Program (MVP) keretén belül.*

A fejlesztés jelenleg tervezett rövid tartalma az 1554/2016. (X. 13.)

Kormányhatározat szerint:

- a vár középkori főtere és a Provizori palota rekonstrukciója,

- a középkori székesegyház részleges rekonstrukciója és környezetének megújítása,
- a vár északi bástya-rendszerének, valamint a Gótikus-palota és környezetének helyreállítása, rekonstrukciója (Föld-bástya, Tömlöc-bástya),
- az egri vár részét képező Zárkándy-bástya helyreállítása, állagmegóvása.
- A fejlesztés részeként valósul meg a jelenleg a vár területén lévő kőtár kiköltöztetése a Legányi úti telephelyre.

Határidő: 2018. december 31.

Felelős: a szakmai és az üzemeltetéshez kapcsolódó tartalmak megvalósulásért a közönségszolgálati igazgatóhelyettes, üzemeltetési igazgatóhelyettes, a beruházás a fenntartó önkormányzat hatásköre

2. A Baktai úti raktárbázis fejlesztése

A cél megvalósítása:

A) Átfogó fejlesztési és hasznosítási terv elkészítése megvalósult

B) Az intézmény költségvetéséből, egyéb pályázati keretek között megvalósítható infrastrukturális fejlesztések:

- az 1. épület több ütemben történő felújítása,
- átmenő raktár építése,
- régészeti munkaszobák kialakítása a 3. épület tetőterében,
- új mosóhelység kialakítása az 5. épületben,
- könnyűszerkezetes csarnok építése a terepről beérkezett régészeti anyagok tárolására.

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: üzemeltetési igazgatóhelyettes

Közép- és rövidtávú szakmai stratégia

1. A város és a vár történelmi és kulturális hagyományaihoz igazodó gyűjteményfejlesztés

A cél megvalósítása:

A) A vármúzeum gyűjtőkörének, valamint város és a vár történelmi és kulturális hagyományaihoz igazodó új gyűjteményi stratégia elkészítése.

Határidő: 2018. június 30.

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

B) Éves gyűjteményvásárlási keret meghatározása a saját költségvetés elkészítésekor.

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

C) Célzott beszerzések az alábbi fő témákban:

- fegyverek, hadtörténelmi emlékek,
- Gárdonyi-hagyaték,
- hóstyák kultúrája,
- egri fertálmesterség,
- egri polgárosodás,
- játékok,
- egri és heves megyei népi iparművészet,
- hazai akvarellfestők művei
- egri művészek munkássága
- egri ipartörténeti emlékek
- régészet: őskor, népvándorlaskor, középkor, egri vár anyaga
- megyei történeti emlékek.

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

2. A 2008-as gázos fertőtlenítés következményeinek felszámolása

A cél megvalósítása:

- A) Az *alapkutatás folytatása* a gázosított múzeum raktárban (Sas-Tinódi út) az elmúlt hat évben lejátszódott, és jelenleg is aktív környezeti kémiai, környezeti ásványtani folyamatoknak, illetve azok termékeinek azonosítása érdekében.

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

- B) A *mentesítés módszereinek kidolgozása*. Akció- és költségvetési terv elkészítése a sérült tárgyak megmentésére.

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

- C) A *sérült tárgyak restaurálása*. A beavatkozásokat a tárgyakon 3 év alatt végezzük el. Az igénybe vett külső szakmai munkatársak költségeit (személyi- és anyagköltségek) célzott minisztériumi támogatásból és egyéb támogatásból tervezzük fedezni.

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

- D) A *gázosított raktárban lévő szennyezett tárgyak mentesítése*. A munka párhuzamosan folya az érintett raktár kiürítésével, illetve a tárgyak az új Baktai úti raktárbázisra történő átszállításával. Saját költségvetésből.

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

3. A gyűjtemények feldolgozottságának növelése

A cél megvalósítása:

- A) A leltárkönyvek adatainak felvétele az új nyilvántartó rendszerbe, a tárgyak fotózása, illetve a meglévő digitális adatbázisok konvertálása az új rendszerbe.

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

B) számítógépes feldolgozással párhuzamosan végezzük *a gyűjteményi egységek revízióját.*

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes.

C) számítógépes nyilvántartási rendszer auditálása, ami felgyorsítja a jelenlegi nyilvántartási feladatok végzését.

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes

4. Élményszerű, a helyi gyűjteményekre támaszkodó kiállítások

A cél megvalósítása:

A) *A vármúzeum gyűjtőkörének, valamint város és a vár történelmi és kulturális hagyományaihoz igazodó kiállítási stratégia elkészítése megvalósult.*

B) *Gyűjteményi és múzeumpedagógiai munkára alapozott élményszerű, állandó kiállítások megvalósítása az alábbi fő témakörökben:*

- fegyverkiállítás – Péterváry-hagyaték
- az egri vár története,
- Heves megye régészet emlékei,
- Gárdonyi közelében – Gárdonyi-hagyaték,
- **játékkiállítás,**
- **Heves megye népművészete**
- életmód az egri hóstyákon
- a polgári Eger

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: **gyűjteményi igazgatóhelyettes**

C) *Aktuális évfordulókhoz kötődő időszakos kiállítások szervezése rendezése a helyi lakosság bevonásával. A kiállításokat családi tárgyi emlékekre, helyi gyűjtők anyagaira alapozva tennénk érdekeltté és érdeklődőbbé a helyi közönséget a múzeum kiállításai iránt.*

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes.

5. A vármúzeum gyűjtőköréhez, valamint város és a vár történelmi és kulturális hagyományaihoz illeszkedő tudományos programok

A cél megvalósítása:

- A)** A Dobó István Vármúzeum gyűjtőkörének bővítése. A Hadtörténeti Intézet és Múzeummal nem párhuzamos, de a magyar katonahősökhöz és katonai hagyományokhoz köthető témában, kiemelt országos gyűjtőkörű múzeummá kíván fejlődni.
- B)** A múzeum gyűjtőkörének, valamint város és a vár történelmi és kulturális hagyományaihoz igazodó *új tudományos stratégia elkészítése*
- C)** *Célzott tudományos programok*, konferenciák lebonyolítása felsőoktatási intézmények bevonásával (pl.: Eszterházy Károly Egyetem, ELTE) az alábbi főbb témakörökben:
- törökkori végvárrendszer,
 - Gárdonyi életmű,
 - műemlékvédelem és hasznosítás,
 - hóstyák kultúrája,
 - kisvárosi polgári kultúra,
 - kortárs kulturális jelenségek,
 - népi és polgári játékkultúra,
 - Eger művészete a második világháború előtt és után,
 - az avar kori régészeti gyűjtemény feldolgozása,
 - vári kisgrafikai anyag feldolgozása.

Határidő: folyamatos

Felelős: **gyűjteményi igazgatóhelyettes**

D) *A múzeumi tudományos munka disszeminációja, hasznosítása.* A meglevő múzeumi periodikák, kiadványok (Agria, Studia Agrensia) a jövőben elektronikus formában is megjelennek, így az interneten keresztül bárki számára elérhetővé tesszük a vármúzeum tudományos eredményeit. A tudományos publikációk mellett teret fogunk adni a tudományos ismeretterjesztésnek is saját internetes médiumok (honlap, Facebook), országos terjesztésű médiumok (pl.: Múlt-kor történelmi portál), illetve saját, a múzeumi boltban is megvásárolható tematikus ismeretterjesztő kiadvány segítségével.

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi igazgatóhelyettes.

E) *Az országos gyűjtőkör szakmai koncepciójának elkészítése.*

Határidő: 2018. május 31.

Felelős: múzeumigazgató

F) *Működési engedély módosítása (országos gyűjtőkör) kiadására vonatkozókérelem elkészítése.*

Határidő: 2018. május 31.

Felelős: fenntartó

6. A múzeum interpretációs tevékenységének és speciális képzési rendszerének kidolgozása

A) A cél megvalósítása: A múzeumi történeti interpretáció, az „élő történelem” fogalmának—meghatározása, szakmai lapjainak lefektetése. Célunk, hogy kompetenciaközpontként egy jövőbeni képzési és minősítési rendszert dolgozzunk ki, melyet nem csak a DIV, hanem más szakmai szervezetek is használhatnak.

Határidő: 2019. december 31.

Felelős: közönségszolgálati igazgatóhelyettes

B) *Az élő történelem módszer integrálása a vármúzeum szakmai, tudományos életébe, idegenforgalmi tevékenységébe.*

Határidő: 2020. december 31.

Felelős: közönségszolgálati igazgatóhelyettes

Közép- és rövidtávú idegenforgalmi stratégia

1. Garantált turisztikai attrakciók, programok működtetése

A cél megvalósítása:

A) Élő történelmi interpretáció – Történelem testközelből. Garantált történelmi interpretációs idegenvezetés egész év folyamán. Ezen felül rendszeres fegyveres bemutatók, interaktív hadtörténelmi foglalkozások iskolások számára (Vitézek Oskolája) élő interpretációs programként kerülnek be a turisztikai kínálatba. Az élő történelmi interpretáció, a viseletrekonstrukcióba öltözött interpretátorok a vár arculatának részét képezik.

Határidő: folyamatos

Felelős: közönségszolgálati igazgatóhelyettes

B) „Történelmi időutazások” – Lásd a láthatatlant. A törökkori vár virtuálisan rekonstruált modellje, illetve a tanösvényekhez kapcsolódó audiovizuális tartalmak lesznek elérhetőek a látogatók számára különböző saját, illetve bérelhető eszközök (okos telefon – augmented reality, videoguide) segítségével.

Határidő: folyamatos, 2018. december 31.

Felelős: közönségszolgálati igazgatóhelyettes

C) „Élő irodalom-múltjában élő város” Az „élő történelem” foglalkozások szakmai mintáját követve, egy olyan múzeumpedagógiai és múzeumandragógiai foglalkozáscsoport kidolgozása, mely a 19. század végi, 20. század eleji Eger, társadalmi, művészeti, gazdasági életének bemutatását tűzi ki céljául. A Dobó István Vármúzeum jelentős történeti, néprajzi, irodalmi anyaggal rendelkezik Gárdonyi Géza korából. A foglalkozások, a múzeumi tárgyi anyagra, illetve Eger város 19. század végi kulturális örökségére építve kívánják bemutatni a kor városi életét. Ezzel az általános műveltségi ismeretek mellett, a lokálpatriotizmust is

erősíteni kívánjuk.

2. Turisztikai vonzerővel bíró nagyrendezvények megtartása-fejlesztése

A cél megvalósítása:

A bevált, hagyományos rendezvények (Emlékhelyek Napja, Múzeumok Éjszakája, Kalács Fesztivál, Gárdonyi Géza születésnapja, Egri csillagok musical, Végvári Vigasságok – Ostromjáték történelmi fesztivál, Egri Vár Napja, Gárdonyi Napok, Egriek téli örömmünnepe) szervezésének és lebonyolításának pénzügyi alapjait stabilizálni kell. Ez szükséges ahhoz, hogy a nézettséget növelő marketing tevékenységet fejthessünk ki. **A szervezési költségeket részben pályázati és fenntartói támogatásból, részben a jegy-, illetve bérbeadások bevételeiből tervezzük fedezni.**

Határidő: folyamatos

Felelős: **közönségszolgálati** igazgatóhelyettes

3. Az iskolai tananyaghoz igazított múzeumpedagógia foglalkozások

A cél megvalósítása:

A) A Nemzeti alaptantervhez igazodó témaszerkezet kialakítása általános- és középiskolai tanárok bevonásával, a több korosztály (általános iskolai alsó- és felső tagozat, középiskola) számára.

Határidő: 2018. december. 31.

Felelős: **közönségszolgálati** igazgatóhelyettes

B) A Múzeumpedagógiai és Közművelődési Osztály állománya az újonnan kidolgozott témaszerkezethez igazodva kidolgozza és kivitelezzi a korosztályra specializált tematikus foglalkozásokat. állományát a kidolgozott témáknak megfelelő szakvégtzettséggel rendelkező pedagógusokkal bővítjük, a megfelelő szakmai színvonal biztosítása érdekében.

Határidő: 2018. december 31.

Felelős: **közönségszolgálati** igazgatóhelyettes

4. A látogatófogadás feltételeinek javítása

A cél megvalósítása:

- A) *A frontszemélyzet képzése.* Évi rendszerességgel megtartott tréningeken a frontszemélyzet (teremőrök, pénztárosok, idegenvezetők, fegyveres őrök) a konfliktuskezelés, problémamegoldás alapvető ismereteit.

Határidő: folyamatos

Felelős: **közönségszolgálati** igazgatóhelyettes

- B) *-Egyéb szolgáltatások fejlesztése.* A kapuknál biciklitárolók kihelyezésével, a frekvenciát több időszakokra pedig mobil (sátras) csomagmegőrző helyek létesítésével (önkéntes személyzet, diákok stb. bevonásával) igyekszünk javítani a látogatók komfortérzetét.

Határidő: 2019. december 31.

Felelős: **közönségszolgálati** igazgatóhelyettes

5. Saját marketingtevékenység

A cél megvalósítása:

- A) *Önálló, a városi marketingstratégiára épülő terv elkészítése.* Ez a várbeli fejlesztések, beruházások befejezéséig lenne érvényben. Ezt követően, az új épületegyüttesekhez és működéshez teljesen új stratégiára lesz szükség.

- B) Az önálló kommunikációs és marketing tevékenység *pénzügyi alapjainak* megteremtése a saját bevételek terhére, valamint szponzorok, támogatói rendszer kiépítésének segítségével).

Határidő: 2018. december 31.

Felelős: **közönségszolgálati** igazgatóhelyettes

Eger, 2018. március 26.

Berecz Mátyás s.k.
múzeumigazgató